

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказом директора Рівненського ліцею
«Центр надії» ім. Надії Маринович Рівненської міської ради
від 01 вересня 2026 року № 127-осн.
Тетяна ПУЧКО



О Н О В Л Е Н Е П О Л О Ж Е Н Н Я

про запобігання, протидію насильству, жорстокому поводженню з дітьми та булінгу (цькуванню) у Рівненському ліцеї «Центр надії» ім. Надії Маринович Рівненської міської ради

І. Загальні положення

1.1. Це Положення визначає механізми запобігання, виявлення, подання та розгляду повідомлень, а також порядок реагування та застосування заходів виховного впливу на випадки насильства, жорстокого поводження з дітьми та булінгу (цькування) у Рівненському ліцеї «Центр надії» ім. Н. Маринович Рівненської міської ради (далі - ліцей).

1.2. Положення розроблено відповідно до Конституції України, Законів України «Про освіту», «Про охорону дитинства», «Про запобігання та протидію домашньому насильству», «Про внесення змін до деяких законів України щодо запобігання насильству та унеможливлення жорстокого поводження з дітьми», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)», постанови Кабінету Міністрів України від 22.08.2018 № 658 «Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі», від 01.06.2020 № 585 «Про забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах», від 28.07.2021 № 775, від 04.06.2025 № 658 «Про затвердження Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми», наказів Міністерства освіти і науки України від 02.10.2018 № 1047 та від 28.12.2019 № 1646, наказу Міністерства освіти та науки України «Про внесення змін до Порядку реагування на випадки булінгу (цькування) та Порядку застосування заходів виховного процесу» № 961 від 18.06.2026.

1.3. Метою Положення є забезпечення функціонування ефективної системи унеможливлення будь-якого виду насильства, жорстокого поводження з дітьми та булінгу, створення в ліцеї безпечного освітнього середовища, запровадження прозорої системи інформування, оперативного реагування та надання допомоги постраждалим.

1.4. Дія цього Положення поширюється на всіх учасників освітнього процесу ліцею (здобувачів освіти, педагогічних та інших працівників, батьків або інших законних представників дітей).

II. Основні терміни та їх визначення

2.1. Безпечне освітнє середовище - сукупність умов у ліцеї, що унеможливають заподіяння учасникам освітнього процесу фізичної, майнової та/або моральної шкоди, зокрема внаслідок недотримання вимог санітарних, протипожежних, будівельних норм, кібербезпеки, а також шляхом фізичного та/або психологічного насильства, експлуатації, дискримінації, приниження честі та гідності (зокрема шляхом булінгу).

2.2. Насильство - умисні дії однієї особи стосовно іншої, які порушують її конституційні права й свободи та завдають моральної шкоди, шкоди фізичному чи психічному здоров'ю. Форми насильства:

- ✓ Фізичне насильство - ляпаси, штовхання, нанесена шкода здоров'ю, побой, незаконне позбавлення волі, залишення в небезпеці тощо.
- ✓ Психологічне насильство - словесні образи, погрози, приниження, залякування, переслідування, мобінг, інші дії, спрямовані на емоційну дестабілізацію.
- ✓ Сексуальне насильство - будь-які діяння сексуального характеру, вчинені стосовно дитини (незалежно від її згоди) або в її присутності.
- ✓ Економічне насильство - умисне позбавлення їжі, одягу, майна, коштів, документів, примушування до праці, заборона навчатися тощо.

2.3. Жорстоке поводження з дитиною - будь-які форми фізичного, психологічного, сексуального або економічного насильства над дитиною, зокрема домашнього насильства, а також незаконні угоди стосовно дитини, вчинені з метою її експлуатації.

2.4. Булінг (цькування) - дії учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві (у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій), яке систематично вчиняється особою стосовно дитини, з якою вони є учасниками одного колективу, або дитиною стосовно іншого учасника освітнього процесу та яке порушує права, свободи, законні інтереси потерпілої особи та/або перешкоджає виконанню нею обов'язків.

2.5. Систематичність насильства/булінгу - вчинення відповідних дій два і більше разів протягом 12 місяців з дня реєстрації повідомлення про перший випадок.

2.6. Кривдник (булер) - учасник освітнього процесу, який вчинив насильство або булінг (цькування).

2.7. Постраждала особа - учасник освітнього процесу, стосовно якого вчинено насильство, жорстоке поводження чи булінг.

2.8. Свідок - особа, яка була очевидцем насильства/булінгу або якій відомі відповідні обставини.

III. Завдання ліцею щодо запобігання та протидії насильству й булінгу

3.1. Основними завданнями закладу освіти є:

- ✓ формування культури нульової толерантності до будь-яких проявів насильства, жорстокого поводження та булінгу;
- ✓ створення безпечного освітнього середовища та розробка прозорого алгоритму реагування на інциденти;
- ✓ формування у працівників, здобувачів освіти та батьків відповідального ставлення до дотримання прав людини;
- ✓ здійснення постійного аналізу емоційно-психологічного та фізичного середовища в ліцеї;
- ✓ забезпечення оперативного інформування уповноважених підрозділів Національної поліції України та служби у справах дітей про факти насильства та жорстокого поводження.

IV. Подання повідомлень про випадки насильства, жорстокого поводження або булінгу

4.1. Будь-який працівник ліцею, здобувач освіти, батьки або інші учасники освітнього процесу, яким стало відомо про факти або ознаки насильства/булінгу, зобов'язані повідомити про це директора ліцею.

4.2. Способи подання повідомлення:

- ✓ усна заява;
- ✓ письмова заява (в тому числі електронним листом на офіційну пошту ліцею);
- ✓ використання спеціальної скриньки для паперових звернень;
- ✓ анонімна заява.

4.3. Реєстрація інцидентів:

- ✓ Усі повідомлення реєструються в день їх надходження в Журналі обліку/реєстрації внутрішніх інцидентів (у паперовій або електронній формі).
- ✓ Якщо повідомлення надійшло у вихідний чи святковий день, його реєстрація здійснюється в перший робочий день.

V. Порядок реагування та дії керівника й працівників ліцею

5.1. Першочергові дії керівника ліцею:

- ✓ Протягом 1 доби з дня реєстрації повідомлення директор ліцею розпочинає його розгляд.
- ✓ У разі виявлення ознак насильства, жорстокого поводження чи булінгу керівник протягом не більше ніж 3 годин:

1. Вживає невідкладних заходів для припинення насильства та надання домедичної/медичної допомоги (за потреби викликає бригаду екстреної медичної допомоги).
 2. Інформує батьків (законних представників) постраждалої дитини та дитини-кривдника (крім випадків, коли батьки є кривдниками).
 3. Письмово повідомляє уповноважений підрозділ Національної поліції України та службу у справах дітей.
- ✓ Не пізніше ніж протягом 3 робочих днів з дня отримання повідомлення директор скликає засідання Єдиної комісії з розгляду випадків насильства, жорстокого поводження та булінгу в ліцеї.

5.2. Обов'язки педагогічних та інших працівників ліцею у разі виявлення інциденту:

- ✓ негайно вжити заходів для припинення протиправних дій;
- ✓ за наявності травм надати домедичну допомогу та викликати швидку допомогу;
- ✓ невідкладно повідомити адміністрацію ліцею;
- ✓ з метою унеможливлення ризиків насильства утримуватися від неналежного фізичного контакту з дитиною. Якщо фізичний контакт є необхідним за змістом діяльності, він здійснюється в присутності щонайменше ще однієї повнолітньої особи або у відкритому приміщенні;
- ✓ сприяти розслідуванню та виконувати рішення Комісії.

VI. Заходи виховного впливу та психолого-педагогічний супровід

6.1. Комплекс заходів виховного впливу спрямовується на корекцію поведінки кривдника, психологічну підтримку постраждалого та свідків, а також на запобігання повторним випадкам.

6.2. Правила застосування заходів:

- ✓ не завдавати додаткової шкоди психологічному стану учасників інциденту;
- ✓ не допускати повторної травматизації;
- ✓ заходи з примирення сторін здійснюються виключно за добровільною згодою постраждалої дитини та її батьків і за відсутності ризиків повторного насильства.

6.3. Психологічний та соціально-педагогічний супровід здійснюється практичним психологом та соціальним педагогом ліцею за згодою батьків (законних представників).

6.4. Проходження корекційних/типових програм:

- ✓ У разі наявності рішення суду щодо проходження особою, яка вчинила насильство чи булінг, відповідної програми (строком від 1 до 3 місяців), директор ліцею сприяє її виконанню.
- ✓ За відсутності рішення суду проходження програми має рекомендований характер і здійснюється на добровільній основі (для дітей віком до 16 років - за згодою батьків).

VII. Права та обов'язки учасників освітнього процесу

7.1. Здобувачі освіти мають право на:

- ✓ безпечні та нешкідливі умови навчання, повагу до власної гідності;
- ✓ захист під час освітнього процесу від будь-яких форм насильства, експлуатації, жорстокого поводження, булінгу, дискримінації;
- ✓ отримання психолого-педагогічних та соціальних послуг у разі перебування в статусі постраждалого, свідка чи кривдника.
- ✓ Здобувачі освіти зобов'язані поважати права та гідність інших, дотримуватися етичних норм, повідомляти керівництво ліцею про відомі їм факти насильства чи булінгу.

7.2. Працівники ліцею мають право на захист професійної честі та гідності, безпечні умови праці, захист від насильства та дискримінації.

- ✓ Адміністрація зобов'язана сприяти створенню безпечного середовища; не допускати до роботи осіб, внесених до Єдиного реєстру осіб, засуджених за злочини проти статевої свободи малолітніх; проводити співбесіди з кандидатів на роботу щодо виявлення агресивних схильностей; проводити регулярні навчання та тренінги для персоналу.

7.3. Батьки (законні представники) мають право:

- ✓ подавати заяви про випадки насильства чи булінгу директору та вимагати неупередженого розслідування протягом однієї доби;
- ✓ отримувати інформацію про результати розгляду та умови проходження корекційних програм.
- ✓ Батьки зобов'язані виховувати в дітей повагу до гідності та прав інших людей, дбати про фізичне й психічне здоров'я дитини, власним прикладом утверджувати ненасильницьке спілкування.

VIII. Взаємодія з суб'єктами реагування та іншими установами

8.1. Ліцей забезпечує постійну взаємодію з:

- ✓ уповноваженими підрозділами Національної поліції України;
- ✓ Службою у справах дітей;
- ✓ Центром соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді;
- ✓ закладами охорони здоров'я;
- ✓ Центрами з надання безоплатної правової допомоги.

8.2. Взаємодія включає розробку спільних планів превентивних заходів, залучення фахівців до засідань Комісії з розгляду інцидентів та перенаправлення постраждалих осіб для отримання правової чи соціальної допомоги.

IX. Відповідальність осіб

9.1. Особи, причетні до вчинення насильства, жорстокого поводження з дітьми або булінгу (цькування), притягуються до дисциплінарної, адміністративної чи кримінальної відповідальності згідно з чинним законодавством України.

9.2. Неповідомлення директором ліцею уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України про випадки насильства, жорстокого поводження або булінгу тягне за собою відповідальність, передбачену законом.

X. Прикінцеві положення

10.1. Це Положення затверджується наказом директора Рівненського ліцею «Центр надії» ім. Надії Маринович Рівненської міської ради та є обов'язковим для виконання всіма учасниками освітнього процесу.

10.2. Текст Положення, а також інформаційні матеріали з контактами гарячих ліній і служб підтримки розміщуються у доступних приміщеннях ліцею та на його офіційному вебсайті.

10.3. Зміни та доповнення до цього Положення вносяться наказом директора ліцею у разі зміни законодавства України.